

**Υποομάδα Εργασίας 1 για την εθνική πολιτική / στρατηγική για την ασφάλεια στο διαδίκτυο
για παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς**

*(η οποία συστάθηκε κάτω από το Συντονισμό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού
και το Γενικό Συντονισμό του GERNET στο πλαίσιο της Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας- Δράση 14)*

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Έκδοση 4.02
29 Αυγούστου 2016**

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

- > ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (AWARENESS)

- > ΔΡΑΣΗ 14: ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ (AWARENESS)

-> ΥΠΟΟΜΑΔΑ 1: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΑΣΦΑΛΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
(SECURITY AND SAFETY) ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ, ΓΟΝΕΙΣ

Συντονισμός:

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Επικοινωνία:

Αναστασία Οικονόμου (email: anasta@cyearn.pi.ac.cy, τηλ.: 22402310)

Το παρόν Έγγραφο Εργασίας αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Υποομάδας Εργασίας 1 για την εθνική πολιτική/ στρατηγική για την ασφάλεια στο διαδίκτυο για μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς (η οποία συστάθηκε κάτω από το Συντονισμό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και το Γενικό Συντονισμό του ΓΕΡΗΕΤ στο πλαίσιο της Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας- Δράση 14).

Η παρούσα έκδοση του Εγγράφου με ημερομηνία 29/8/2016 θεωρείται η τελική έκδοση και θα διέπει την εργασία της Ομάδας. Τυχόν αλλαγές στο έγγραφο εργασίας θα πρέπει να τύχουν έγκρισης από την Ολομέλεια της Ομάδας.

Η τελική έκδοση του εγγράφου είναι αποτέλεσμα εξέλιξης προηγούμενων εκδόσεων, οι οποίες διαμορφώνονταν μέσα από εισηγήσεις μελών της Ομάδας και συζήτησή τους στην Ολομέλεια της Ομάδας. Η πρώτη έκδοση του Εγγράφου είχε ημερομηνία 18/6/2015.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**Υποομάδα Εργασίας 1 για την εθνική πολιτική / στρατηγική για την ασφάλεια στο διαδίκτυο για παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς**

(η οποία συστάθηκε κάτω από το Συντονισμό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και το Γενικό Συντονισμό του ΓΕΡΗΕΤ στο πλαίσιο της Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας - Δράση 14

Μέλη της Ομάδας Εργασίας¹:

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΠΙ)	
Εκπρόσωπος, Θέση Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Αναστασία Οικονόμου, Προϊσταμένη Τομέα Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας (Πρόεδρος) Χρίστος Ρουσιάς, Λειτουργός ΠΙ
Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΓΕΡΗΕΤ)	
Εκπρόσωπος, Θέση Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Αντώνης Αντωνιάδης, Ανώτερος Λειτουργός Τεχνικών Θεμάτων Βασιλική Μυλωνά, Λειτουργός Νομικών Θεμάτων
Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, Αστυνομία Κύπρου (ΓΚΗΕ)	
Εκπρόσωπος, Θέση Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Αντρέας Αναστασιάδης, Υπαστυνόμος, Υπεύθυνος ΓΚΗΕ Γιώργος Κάρκας, Λοχίας, Β/υπεύθυνος ΓΚΗΕ
Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων (ΤΗΕ)	
Εκπρόσωπος, Θέση Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Γεώργιος Κωμοδρόμος, Διευθυντής ΤΗΕ Ιωάννης Ερωτοκρίτου, Λειτουργός Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών
Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής, Υπουργείο Οικονομικών (ΤΥΠ)	
Εκπρόσωπος, Θέση Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Χαρίκλεια Ολυμπίου, Λειτουργός Πληροφορικής --
Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου	
Εκπρόσωπος, Θέση Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Ανδρέας Πετρίδης, Εκτελεστικός Πρόεδρος Αντιγόνη Θεμιστοκλέους, Λειτουργός Αρχής Ραδιοτηλεόρασης
Γραφείο Επιτρόπου για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού	
Εκπρόσωπος, Θέση Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Λήδα Κουρσουμπά, Επίτροπος Χριστίνα Χατζησάββα, Λειτουργός ΓΕΠ-Εκπαιδευτικός
Γραφείο Ψηφιακού Πρωταθλητή, Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	
Εκπρόσωπος, Θέση Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Κωνσταντίνος Καραγιώργης, Λειτουργός, Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού Κατερίνα Σολωμού, Λειτουργός, Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
Οργανισμός Νεολαίας	
Εκπρόσωπος, Θέση Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Λίζα Παύλου Παπαγιάννη, Λειτουργός Νεολαίας --
Παγκύπρια Σχολή Γονέων	

¹ Η διαμόρφωση της Ομάδας με τα Μέλη της έγινε μετά από ανοικτή πρόσκληση και συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων σε συνεδριάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί.

Δόθηκε γραπτή απάντηση των φορέων για την τελική διαμόρφωση της Ομάδας (διαμόρφωση τελικής λίστας 08/04/2016).

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που άλλος φορέας θελήσει να συμμετάσχει στην Ομάδα Εργασίας το αίτημά του θα τεθεί στην ολομέλεια της Ομάδας.

Αν κάποιος φορέας δεν παρευρεθεί σε δύο ή περισσότερες συναντήσεις θα πρέπει να ενημερώνει την πρόεδρο και εφόσον δεν επιθυμεί τη συνέχιση της συμμετοχής του θα διαγράφεται από την Ομάδα εργασίας (εξαιρούνται οι εξειδικευμένες συνεδρίες που αφορούν περαιτέρω ανάλυση εισηγήσεων που προκύπτουν από την πρόταση στρατηγικής και στις οποίες δυνατό να υπάρχει θέμα «συγκρουόμενων συμφερόντων») (βλ. Παράρτημα 1- Βασικές Διαδικασίες Λειτουργίας της Ομάδας).

Εκπρόσωπος, Θέση	Λοΐζος Γιάσουμας, Πρόεδρος
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Κική Καρύδη, Εκτελεστική Γραμματέας
Cyprus Neuroscience & Technology Institute (CNTI)	
Εκπρόσωπος, Θέση	Ανδρέας Σώσιλος, Δ.Σ. CNTI
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Έλενα Αριστοδήμου
Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή για την Προστασία και Ευημερία του Παιδιού (ΠΣΕΠΕΠ)	
Εκπρόσωπος, Θέση	Νινέττα Καζαντζή, Πρόεδρος
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Μαριάννα Δημοσθένους
International Information Systems Security Certification Consortium (ISC)² Cyprus Chapter	
Εκπρόσωπος, Θέση	Κωνσταντίνος Μαραγκός
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	--
Cyprus Organisation for Standardisation (CYS)	
Εκπρόσωπος, Θέση	Μαρία Θεοφάνους, Assistant Officer for Training & Informative Programmes
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	--
Κυπριακός Σύνδεσμος Πληροφορικής (CCS)	
Εκπρόσωπος, Θέση	Κώστας Αγρότης, Πρόεδρος Δ.Σ.
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Αντρέας Λούτσιος, Αντιπρόεδρος Δ.Σ.
Microsoft Κύπρου	
Εκπρόσωπος, Θέση	Γιώργος Πετρακίδης, Γενικός Διευθυντής
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Βανέσσα Αντωνιάδου, Academic Program Manager
Oracle	
Εκπρόσωπος, Θέση	Λάμπρος Λάμπρου
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	--
CYTA	
Εκπρόσωπος, Θέση	Νικόλ Χριστοδουλίδου, Λειτουργός Μάρκετινγκ
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Μαρία Ιακωβίδου, Ανώτερος Τεχνικός – Ρυθμιστικά Θέματα
MTN	
Εκπρόσωπος, Θέση	Χριστιάνα Γεωργίου, Διευθύντρια Εταιρικών Υποθέσεων
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Μάρλεν Μιχαήλ, Ανώτερη Διευθύντρια Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων
Τμήμα Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ)	
Εκπρόσωπος, Θέση	Ζέτα Καπιτσάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Βάσος Βασιλείου, Επίκουρος Καθηγητής
Social Computing Research Center, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ)	
Εκπρόσωπος, Θέση	Παναγιώτης Ζαφείρης, Καθηγητής
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Μιχάλης Σιριβιανός, Λέκτορας
Τμήμα Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας	
Εκπρόσωπος, Θέση	Ιωάννα Διονυσίου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	--
Κέντρο Κινδύνου, Ασφάλειας και Περιβάλλοντος (CERISE), Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο	
Εκπρόσωπος, Θέση	Γιάνα Δανίδου, Λέκτορας και Ερευνητρια
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Μιχάλης Γεωργίου
Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα	
Εκπρόσωπος, Θέση	Ειρήνη Λοϊζίδου-Νικολαΐδου, Επίτροπος
Αναπληρωτής Εκπρόσωπος-Μέλος, Θέση	Νόνη Αβραάμ, Λειτουργός

Αποστολή Ομάδας Εργασίας:

Να ετοιμάσει εισήγηση εθνικής πολιτικής / στρατηγικής για την ασφάλεια στο διαδίκτυο που θα καλύπτει παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς – συνέργειες με άλλους τομείς ενημέρωσης, εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης.

Διάρκεια εργασίας της Ομάδας:

1η Ιανουαρίου 2015 – 31^η Δεκεμβρίου 2016

Ημερομηνία παράδοσης εργασίας:

1^η Δεκεμβρίου 2016

Αναφορά Ομάδας Εργασίας:

Στον Επίτροπο Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων

Σκοπός του Εγγράφου Εργασίας:

Το παρόν έγγραφο έχει σκοπό να αποτελέσει τον οδηγό για τις δράσεις των μελών της Ομάδας Εργασίας. Ευελπιστεί να διασφαλίσει την κοινή κατανόηση και αντίληψη του σκοπού της Ομάδας Εργασίας, της αποστολής της και των στόχων των ενεργειών της. Γίνεται επίσης η προσπάθεια να ορίσει προκαταρκτικές ενέργειες που θα υποστηρίξουν το έργο της.

Δομή εγγράφου:

1. Εισαγωγή στο πλαίσιο της Ψηφιακής Στρατηγικής και της Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας
2. Εννοιολογική ανάλυση του περιεχομένου του Εθνικού Προγράμματος Ενημέρωσης (Awareness) για τα θέματα ηλεκτρονικής ασφάλειας
3. Σκοπός (score) της Υποομάδας 1 για τα προγράμματα ασφάλειας στο διαδίκτυο (security και safety) για παιδιά / μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς
4. Στόχοι της Υποομάδας 1 για τα προγράμματα ασφάλειας στο διαδίκτυο (security και safety) για παιδιά / μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς
5. Περιγραφή υφιστάμενης κατάστασης και δράσεων
6. Καταγραφή νέων αναγκών
7. Εισηγήσεις για νέες δράσεις
8. Καταγραφή πιθανών πηγών χρηματοδότησης
9. Σχέδιο δράσης και χρονοδιαγράμματα υλοποίησης

1. Εισαγωγή στο πλαίσιο της Ψηφιακής Στρατηγικής και της Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας

Η βέλτιστη εκμετάλλευση του δυναμικού που διαθέτουν οι Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), ώστε να ευνοηθεί η καινοτομία, η οικονομική ανάπτυξη και η πρόοδος αποτελεί το περιεχόμενο του ψηφιακού θεματολογίου που παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 19 Μαΐου 2010². Αποτελεί έναν από τους εφτά πυλώνες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» που καθορίζει τους στόχους για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) μέχρι το 2020. Σε συνέχεια της ανακοίνωσης αυτής, στις 6 Μαΐου του 2015, εγκρίθηκε η στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά που περιλαμβάνει μια σειρά στοχευμένων δράσεων βασισμένων σε τρεις πυλώνες: (1) βελτίωση της πρόσβασης των καταναλωτών και των επιχειρήσεων σε ψηφιακά προϊόντα και υπηρεσίες σε όλη την Ευρώπη, (2) δημιουργία κατάλληλων συνθηκών και ισότιμων όρων ανταγωνισμού για την εξάπλωση των ψηφιακών δικτύων και των καινοτόμων υπηρεσιών και (3) μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης της ψηφιακής οικονομίας.³

Το πλαίσιο της Ψηφιακής Στρατηγικής της Ευρώπης ακολούθησε η στρατηγική για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο «Ο ανοικτός, ασφαλής και προστατευμένος κυβερνοχώρος» με σκοπό να προωθηθούν περαιτέρω οι ευρωπαϊκές αξίες της ελευθερίας και της δημοκρατίας και να εξασφαλιστεί ότι η ψηφιακή οικονομία θα μπορέσει να αναπτυχθεί με ασφάλεια. Στόχος των ειδικότερων δράσεων είναι η ενίσχυση της ανθεκτικότητας των πληροφοριακών συστημάτων στον κυβερνοχώρο, η μείωση των εγκλημάτων στον κυβερνοχώρο και η ενίσχυση της διεθνούς πολιτικής της ΕΕ σε θέματα ασφαλείας και άμυνας στον κυβερνοχώρο.⁴

Η Κύπρος ακολουθώντας τις πιο πάνω ανακοινώσεις, ετοιμάζει την Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική της Κύπρου τον Φεβρουάριο του 2012 με συντονιστή το Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και στόχο να συμβάλει στη δημιουργία έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία και κοινωνία. Το Μέτρο 5 της εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής αναφέρεται στην Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών με στόχο την προώθηση της ασφάλειας των δικτύων και πληροφοριών έτσι ώστε οι πολίτες να διακατέχονται από αίσθημα ασφάλειας και να αναπτυχθεί κλίμα εμπιστοσύνης προς την επιγραμμική σύνδεση και τη χρήση του διαδικτύου.⁵

Το Γραφείο του Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΓΕΡΗΕΤ) με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (Αρ. Απόφασης 74.721, Ημερ. Απόφασης 14/2/13 και Ημερ. Ανάθεσης 27/3/13) έχει υπό την ευθύνη του τον συντονισμό της Στρατηγικής της Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σε έγγραφο που κατατέθηκε στις 23 Απριλίου 2012, αναφέρεται στο Κεφ. 3.12 το θέμα της *Κουλτούρας Ασφάλειας (Awareness)*⁶:

«Οι διαστάσεις των πιθανών απειλών για την ηλεκτρονική ασφάλεια, όπως αναπτύχθηκαν στο κεφάλαιο 2.4, δείχνουν καθαρά το ότι το θέμα αυτό θα πρέπει να απασχολεί όλους τους χρήστες υποδομών πληροφορίας, καθώς τα σημεία εισόδου κακόβουλων και επιβλαβών δεδομένων/στοιχείων στον τοπικό κυβερνοχώρο τα οποία μπορεί να είναι ένας οποιοσδήποτε συνδεδεμένος ηλεκτρονικός υπολογιστής. Αυτό συμπεριλαμβάνει το σύνολο των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι πλείστοι των οποίων κάνουν πλέον τακτική χρήση του Διαδικτύου. Είναι πολύ σημαντικό οι χρήστες του Διαδικτύου, ως επίσης και οι χρήστες των συστημάτων πληροφορικής σε κάθε χώρο εργασίας να έχουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο γνώσεων για τις πιθανές απειλές από τις οποίες πρέπει να προφυλάσσονται.»

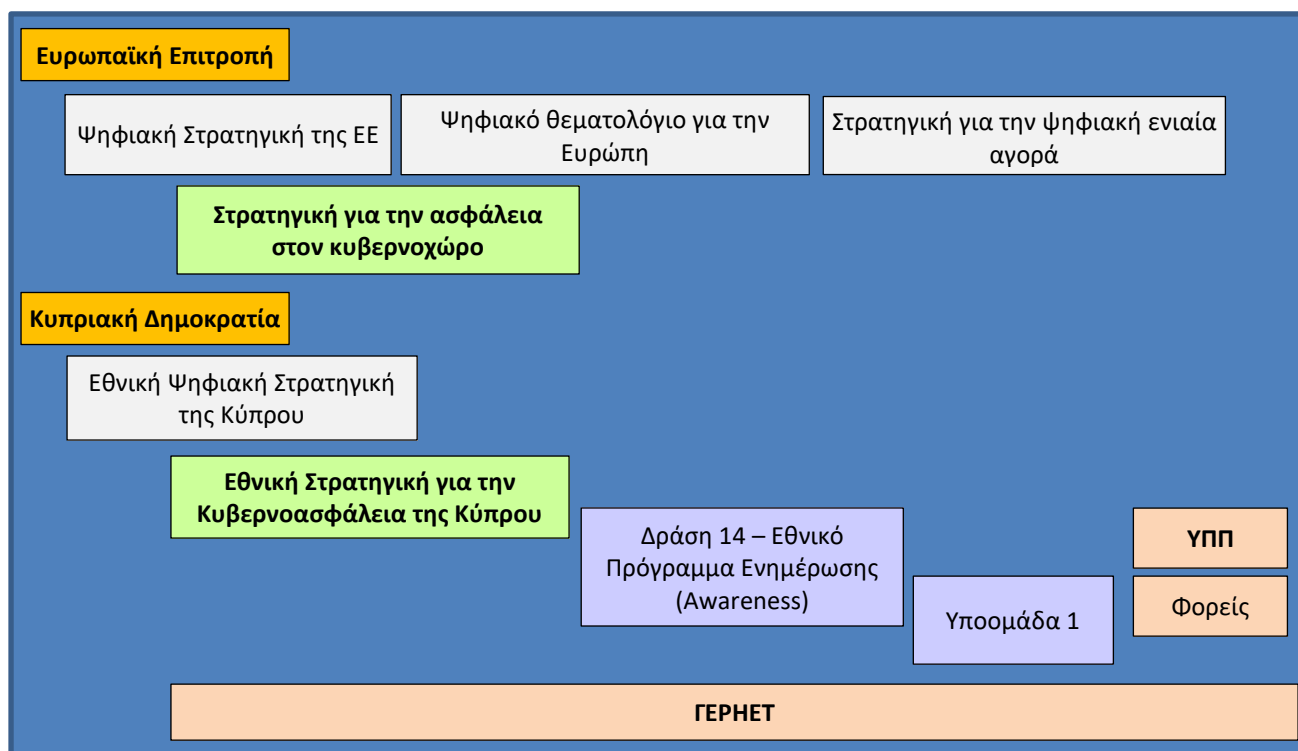
² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη. Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Βρυξέλλες, 19.5.2010

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά της Ευρώπης. Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Βρυξέλλες, 6.5.2015

⁴ Κοινή Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο - Για έναν ανοικτό, ασφαλή και προστατευμένο κυβερνοχώρο. Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Βρυξέλλες, 7.2.2013

⁵ Ψηφιακή Στρατηγική της Κύπρου. Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών: Λευκωσία, Φεβρουάριος 2012

⁶ Στρατηγική Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας - Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών και Προστασία Κρίσιμων Υποδομών Πληροφορίας. Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων: Λευκωσία, 23 Απριλίου 2012.

Διάγραμμα 1: Πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η Εθνική Στρατηγική για την Κυβερνοασφάλεια της Κύπρου

Η Κυπριακή Δημοκρατία, σύμφωνα με τη Στρατηγική Κυβερνοασφάλειας, θα προωθήσει ένα Εθνικό Πρόγραμμα Ενημέρωσης για τα θέματα ηλεκτρονικής ασφάλειας, το οποίο θα περιέχει τα ακόλουθα⁷:

- Ετοιμασία πολιτικής / στρατηγικής για την ασφάλεια στο διαδίκτυο
- Μελέτη και δημιουργία δομών
- Αξιοποίηση υφιστάμενων έργων με θέμα την ασφαλή χρήση του διαδικτύου
- Δημιουργία πληροφοριακού υλικού, καθώς και χρήση διαθέσιμου υλικού από εξωτερικές πηγές (π.χ. ENISA), για τους πολίτες για τα θέματα ασφαλή χρήσης του Διαδικτύου, με επικέντρωση στην προστασία προσωπικών δεδομένων, σωστή συμπεριφορά στον κυβερνοχώρο και στην προστασία των παιδιών στο Διαδίκτυο
- Διανομή του εν λόγω πληροφοριακού υλικού με την αξιοποίηση πολλών μέσων, π.χ. τηλεόραση, ραδιόφωνο, SMS, ιστοσελίδες, φυλλάδια/βιβλιαράκια, διαλέξεις, κλπ.
- Δημιουργία εκπαιδευτικών σεμιναρίων μικρής διάρκειας με στόχο τους εργαζόμενους
- Δημιουργία εξειδικευμένων σεμιναρίων για κυβερνητικούς χρήστες συστημάτων πληροφορίας που εμπεριέχουν ευαίσθητα δεδομένα ή/και διαβαθμισμένα έγγραφα
- Προώθηση της ανάπτυξης 'κουλτούρας ασφάλειας' σε όλα τα κυβερνητικά τμήματα και υπηρεσίες του κράτους, καθώς και σε ιδιωτικές επιχειρήσεις

Η υλοποίηση των πιο πάνω αναμένεται να πραγματοποιηθεί μέσα από τη Δράση 14, η οποία στοχεύει στην:

«Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου Εθνικού Προγράμματος Ενημέρωσης (Awareness) για τα θέματα ηλεκτρονικής ασφάλειας που θα καλύπτει όλους τους χρήστες ηλεκτρονικών συστημάτων, από κυβερνητικούς υπάλληλους μέχρι και πολίτες του κράτους.» (Δράση 14)

Το ΓΕΡΗΕΤ έχει καλέσει το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για συντονισμό της Υποομάδας 1 για την εθνική πολιτική / στρατηγική για την ασφάλεια στο διαδίκτυο για μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς, στην οποία πρόσκληση ο αρμόδιος Υπουργός απάντησε θετικά.

⁷ Στρατηγική Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας - Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών και Προστασία Κρίσιμων Υποδομών Πληροφορίας. Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων: Λευκωσία, 23 Απριλίου 2012.

2. Εννοιολογική ανάλυση του περιεχομένου του Εθνικού Προγράμματος Ενημέρωσης (Awareness) για τα θέματα ηλεκτρονικής ασφάλειας

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ενημέρωσης αναφέρεται σε δύο μεγάλες δράσεις: τη γενική **ενημέρωση** του κοινού και την **εκπαίδευση** σε θέματα ηλεκτρονικής ασφάλειας. Οι δράσεις αυτές έχουν ως περιεχόμενο την ασφάλεια και στοχεύουν σε διαφορετικές ομάδες πληθυσμού.

Πολύ συνοπτικά η διαφοροποίηση μεταξύ των δύο εννοιών «ενημέρωση» και «εκπαίδευση» εστιάζεται στα πιο κάτω:

Η «ενημέρωση» περιλαμβάνει την έκθεση σε πληροφορία μέσω διαφόρων μέσων. Απευθύνεται συνήθως σε ευρύ κοινό. Δεν περιλαμβάνει κατ' ανάγκη οποιαδήποτε αλλαγή στα άτομα που έτυχαν αυτής της ενημέρωσης. Πολλές φορές η αγγλική λέξη "awareness" ερμηνεύεται και ως «ευαισθητοποίηση» με στόχο την αλλαγή «κουλτούρας», η οποία επιτυγχάνεται μέσα από εκπαίδευση.

Η «εκπαίδευση» έχει ως στόχο κάποια αλλαγή του δέκτη και αναμένεται να οδηγεί σε μάθηση. Για παράδειγμα αλλαγή ως προς την υφιστάμενη γνώση, δεξιότητες, στάσεις. Συνήθως απευθύνεται σε πιο εξειδικευμένες ομάδες και περιλαμβάνει αξιολόγηση του μαθησιακού αποτελέσματος.

Η ηλεκτρονική ασφάλεια περιλαμβάνει την ασφάλεια με την έννοια της τεχνικής ασφάλειας από εξωτερικούς παράγοντες (**security**) και την ασφάλεια με την έννοια της προστασίας μέσω προσωπικής ευθύνης (**safety**).

Παρόλο που η διαφοροποίηση, ειδικά στην ελληνική γλώσσα, είναι πολύ λεπτή και χρήζει μεγαλύτερης ανάλυσης και εμβάθυνσης, στο παρόν έγγραφο δίνεται μια πολύ συνοπτική αναφορά για σκοπούς της εργασίας της Ομάδας και με στόχο τα μέλη της Ομάδας να έχουν κοινή αντίληψη του θέματος.

Περαιτέρω μελέτη και συζήτηση θα μπορούσε να αποτελέσει αργότερα μέρος των εργασιών της Ομάδας.

3. Σκοπός (scope) της Υποομάδας 1

Σκοπός της Ομάδας είναι:

- να αποτελεί συμβουλευτικό σώμα για την υποστήριξη της Δράσης 14 στο πλαίσιο της ευρύτερης εθνικής στρατηγικής για την κυβερνοασφάλεια, όπου και όποτε αυτό κρίνεται απαραίτητο από τον Συντονιστή της Δράσης 14 και όπου υπάρχουν συνέργειες
- ο σχεδιασμός πρότασης εθνικής στρατηγικής για την ενημέρωση και εκπαίδευση σε θέματα ψηφιακής **ασφάλειας** που θα απευθύνεται στους μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς, ούτως ώστε να καταστούν **κριτικοί και υπεύθυνοι** χρήστες των ψηφιακών τεχνολογιών και να αναπτύξουν **κουλτούρα** ασφαλούς αξιοποίησης των **δυνατοτήτων** των ψηφιακών τεχνολογιών

4. Στόχοι της Υποομάδας 1

Η Ομάδα στοχεύει να:

- αναπτύξει πρόταση για εθνική στρατηγική για *ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά* με στόχο την υπεύθυνη και ασφαλή αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών για την περίοδο 2017-2020 για την Κύπρο, η οποία θα υποβληθεί για έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο
- δώσει εισηγήσεις στον ΕΡΗΕΤ ή/και στον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού και να προβεί σε ενέργειες προώθησης της εργασίας της
- διασφαλίσει μέσα από εισηγήσεις για διαδικασίες και δομές την επιτυχία και συνέχιση της εργασίας της

Για να μπορέσουν τα μέλη της Ομάδας να συνεισφέρουν στην Πρόταση Εθνικής Στρατηγικής καταγράφονται πιο κάτω κάποιες προκαταρκτικές εισηγήσεις ενεργειών. Για τις ενέργειες αυτές θα γίνει προσπάθεια υλοποίησής τους κατά τη διάρκεια της εργασίας της Ομάδας, αναλόγως της υποστήριξης που δυνατό να προσφέρουν για την υλοποίηση του σκοπού και των στόχων της Ομάδας.

Σύμφωνα με τις ενέργειες που τυγχάνουν εισήγησης η Ομάδα ανάμεσα σε άλλα μπορεί να:

- συμβάλει στην επικαιροποίηση της λίστας των εμπλεκόμενων φορέων και πιθανών συνεργατών (stakeholders) που μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη του σκοπού της Ομάδας εργασίας, στον καθορισμό του ρόλου που αναμένεται να διαδραματίσει ο κάθε ένας ξεχωριστά και στην περιγραφή του τρόπου συνεισφοράς του
- συνεισφέρει στη διάγνωση αναγκών από κρίσιμες ομάδες εμπλεκόμενων (πχ γονείς, παιδιά, εκπαιδευτικούς)
- ενημερωθεί και καταγράψει τις υφιστάμενες δράσεις στον τομέα της ενημέρωσης για ασφάλεια στο διαδίκτυο
- προτείνει τρόπους αξιοποίησης υφιστάμενων έργων που υλοποιούνται σε θέματα για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου
- εισηγηθεί ενέργειες για συντονισμό των δράσεων όλων των εμπλεκόμενων
- εισηγηθεί καθορισμό δεικτών υλοποίησης των στόχων για την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου
- ενημερώνεται μέσα από δεδομένα που αφορούν στην Κυπριακή κοινωνία με στόχο την ανάλυση και εξαγωγή συμπερασμάτων
- παρακολουθεί τις εξελίξεις στον κυπριακό, ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο για το θέμα
- καθορίσει τους τρόπους επικοινωνίας/ενημέρωσης που θα χρησιμοποιήσει για την επίτευξη του σκοπού της
- προωθήσει το θέμα στους εμπλεκόμενους φορείς και στην κοινωνία αξιοποιώντας διάφορα μέσα
- προωθήσει εισηγήσεις για την καλλιέργεια κουλτούρας για την υπεύθυνη και κριτική αξιοποίηση του διαδικτύου
- διερευνήσει και εισηγηθεί την αξιοποίηση διαθέσιμων πόρων (εθνικών, ευρωπαϊκών, διεθνών)
- προωθήσει συνεργασίες σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο
- ορίσει ένα δίκτυο συνεργατών που θα συμβάλει στην επίτευξη του σκοπού και να καταγράψει τους τρόπους συνεισφοράς του κάθε συνεργάτη
- καθορίσει προτεραιότητες και να εισηγηθεί δράσεις προς άμεση υλοποίηση και το ρόλο/συνεισφορά του κάθε μέλους της ή/και συνεργάτη στις δράσεις αυτές

5. Περιγραφή υφιστάμενων δράσεων

Πολλοί φορείς υλοποιούν δράσεις που έχουν άμεση ή και έμμεση επίδραση στην ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου από παιδιά. Έγινε μια προκαταρκτική διερεύνηση μεταξύ των μελών της Ομάδας για περιγραφή δράσεων που υλοποιούν και ξεκίνησε μια αρχική καταγραφή των δράσεων που υλοποιούνται στην Κύπρο.

Συνοπτικά δράσεις που υλοποιούνται περιλαμβάνουν:

- Παροχή εκπαιδεύσεων
- Ανάπτυξη υλικού και περιεχομένου
- Έρευνα
- Υποστήριξη
- Εργαλεία/εφαρμογές/φίλτρα προστασίας

Οι φορείς που εμπλέκονται σε δράσεις περιλαμβάνουν:

- Υπουργεία και άλλους δημόσιους φορείς
- Πανεπιστήμια
- Παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου
- Μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς
- Ιδιωτικές εταιρίες
- Οργανωμένες ομάδες

Στον Πίνακα 1 (συνημμένο 1) δίνεται πιο αναλυτική περιγραφή δράσεων που υλοποιούνται. Ο πίνακας αυτός αναμένεται να εμπλουτιστεί και να επικαιροποιείται στο πλαίσιο των εργασιών της Ομάδας.

6. Καταγραφή νέων αναγκών

Ήδη έχει διαφανεί η ανάγκη για **συντονισμό** των δράσεων που υλοποιούνται κάτω από μία **εθνική στρατηγική** η οποία θα προωθεί συγκεκριμένους **στόχους** και θα καθορίζει **δείκτες επιτυχίας**. Στο πλαίσιο αυτό θα γίνει ανάλυση αναγκών κρίσιμων ομάδων εμπλεκόμενων (πχ γονέων, παιδιών, εκπαιδευτικών) ούτως ώστε να καθοριστούν εισηγήσεις δράσεων (υφιστάμενων και νέων όπου χρειάζεται).

7. Εισηγήσεις για νέες δράσεις /δραστηριότητες

Ζητήθηκε από τα μέλη της Ομάδας να περιγράψουν δράσεις τις οποίες εισηγούνται και θεωρούν σημαντικές προς υλοποίηση. Οι εισηγήσεις δράσεων θα επικαιροποιηθούν και θα αναλυθούν περαιτέρω όπου χρειάζεται μετά και την ανάλυση αναγκών στο πλαίσιο της ανάπτυξης της πρότασης εθνικής στρατηγικής. Αρχικά φαίνεται να υπάρχουν οι πιο κάτω εισηγήσεις:

- Ανάπτυξη και δημοσίευση πύλης καταγραφής δράσεων (υφιστάμενων και εισηγήσεων νέων δράσεων)
- Δημιουργία κεντρικού αποθετηρίου (που να συνδέει και τα υφιστάμενα) με ανοικτό περιεχόμενο (OER)
- Διερεύνηση στάσεων, γνώσεων, δεξιοτήτων αξιοποίησης του διαδικτύου στην Κύπρο
- Σχεδιασμός κεντρικού προγράμματος εκπαίδευσης
- Δημιουργία εθνικού κέντρου εκπαίδευσης
- Αξιοποίηση Μέσων (συμπεριλαμβανομένων μέσων κοινωνικής δικτύωσης) για την προώθηση της εργασίας της Υποομάδας και της γενικότερης ενημέρωσης σε θέματα ασφαλούς χρήσης του διαδικτύου

8. Καταγραφή πιθανών πηγών χρηματοδότησης

Μέσα από μια αρχική διερεύνηση φαίνεται πως πηγές χρηματοδότησης μπορούν να περιλαμβάνουν:

- Εθνικούς πόρους και κονδύλια
- Διαρθρωτικά ταμεία (ΕΚΤ και ΕΤΠΑ)
- Ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα
- Άλλα ερευνητικά προγράμματα
- Χρηματοδοτήσεις από ιδιωτικό τομέα
- Άλλες συνεργασίες

Η Ομάδα μέσα από τις εισηγήσεις της θα κάνει προσπάθεια να συνδέσει την υλοποίηση δράσεων με την αξιοποίηση πηγών χρηματοδότησης.

9. Σχέδιο δράσης και χρονοδιαγράμματα υλοποίησης⁸

Η Ομάδα, έχοντας ως γνώμονα το παρόν Έγγραφο εργασίας, θα ξεκινήσει άμεσα την ανάπτυξη της Πρότασης της Εθνικής Στρατηγικής. Μέσα από τις συνεδρίες της Ομάδας, τα μέλη θα έχουν την ευκαιρία να συζητούν και να δίνουν εισηγήσεις. Το προκαταρκτικό σχέδιο δράσης (το οποίο αναμένεται να διαφοροποιείται ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν) θα περιλαμβάνει τις πιο κάτω ενέργειες ως προτεραιότητα:

Ενέργεια	Στόχος	Χρονικό πλαίσιο
1 ^η Συνεδρία Ομάδας	Καθορισμός πλαισίου εργασίας της Ομάδας	Αρχές Ιουνίου 2015
Επικοινωνία με εμπλεκόμενους φορείς και συλλογή στοιχείων	Ορισμός μελών της Ομάδας	Ιούνιος-Αύγουστος 2015
Οριστικοποίηση Εγγράφου εργασίας της Ομάδας	Αξιοποίηση του Εγγράφου Εργασίας της Ομάδας ως οδηγού	Αύγουστος 2015
2 ^η Συνεδρία Ομάδας	Κοινή αντίληψη του σκοπού και των στόχων της Ομάδας	Μέσα Ιουλίου 2015

⁸ Σημειώνεται ότι λόγω των θεμάτων που τέθηκαν από μέλος της Ομάδας και τα οποία αφορούν θέματα συμμετοχής και διαδικασιών λειτουργίας της Ομάδας, η στρατηγική δεν μπορεί να συζητηθεί παρά μόνο όταν επιλυθούν τα ζητήματα αυτά.

Δομή του Εγγράφου για την Πρόταση Εθνικής Στρατηγικής	Καταγραφή εισηγήσεων και συνεισφοράς	Αύγουστος 2015
Δημιουργία και δημοσίευση διαδικτυακής πύλης για καταγραφή δράσεων σε εθνικό επίπεδο	Δημιουργία λίστας υφιστάμενων δράσεων	Ιανουάριος 2016
Ερωτηματολόγιο/συνέντευξη με εκπροσώπους μαθητών, εκπαιδευτικών και γονιών	Ανάλυση αναγκών	Ιανουάριος – Μάρτιος 2016
3 ^η Συνεδρία Ομάδας	Ορισμός εμπλεκομένων και ο ρόλος τους Ορισμός σκοπού και στόχων (περιοχών της εθνικής στρατηγικής)	Αρχές Δεκεμβρίου 2015
4 ^η Συνεδρία Ομάδας	Εισηγήσεις και περιγραφή δράσεων της εθνικής στρατηγικής Συζήτηση δεικτών επιτυχίας	Μέσα Μαρτίου 2016
Ετοιμασία προσχεδίου πρότασης	Κοινή συμφωνία	Μέσα Απριλίου 2016
Συνάντηση σε υπουργικό επίπεδο για συζήτηση σχεδίου της πρότασης	Ανάληψη ρόλων	Τέλος Απριλίου 2016
5 ^η Συνεδρία Ομάδας	Παρουσίαση σχεδίου της πρότασης	Αρχές Ιουνίου 2016
Παρουσίαση πρότασης στη Βουλή	Ενημέρωση και υποστήριξη	Ιούλιος 2016
Κατάθεση πρότασης στο Υπουργικό Συμβούλιο	Έγκριση υλοποίησης	Σεπτέμβριος 2016